

03-00-0651

20.12.96 г.

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ1.11. Сл. Аралов /Иванов/
20.12.96 г.

СТАНОВИЩЕ

по конституционно дело N 27/96 г.

С определение от 05.12.1996 г. по конституционно дело N 27/96 г. е допуснато за разглеждане искането за установяване противоконституционност на разпоредбите на § 1 и § 2 от Закона за изменение и допълнение на Закона за държавна защита на влогове и сметки в търговски банки, за които Българската народна банка е поискала откриване на производство по несъстоятелност /ДВ, бр. 90 от 24.10.1996 г./ (ЗИДЗДЗ).

Твърди се, че посочените разпоредби противоречат на регламентирания в чл. 6, ал. 2 от Конституцията на Република България принцип на равенство на всички граждани пред закона.

Искането е неоснователно, необосновано и вътрешно противоречиво. Съображенията за това са следните:

Правят се доводи в искането, че с измененията и допълненията в чл. 5 и чл. 6 от Закона за държавна защита на влогове и сметки в търговски банки, за които Българската

народна банка е поускала откриване на производство по несъстоятелност (ЗДЗ), се променят неблагоприятно за вложителите сроковете, в които те могат да разполагат със своите средства в съответните банки. Този мотив от искането показва непознаването на целта и механизма на действие на закона.

ЗДЗ е приет от Народното събрание в условията на криза в банковата система, като неговата цел е държавата със собствени средства да гарантира вложенията на гражданите и юридическите лица в търговските банки, за които БНБ е поускала откриване на производство по несъстоятелност. Най-общо механизмът на държавна защита се изразява в откриване на нови сметки на базата на получената информация от банката, за която е поискано откриване на производство по несъстоятелност, и разпореждането със средствата по тези сметки, съгласно установени от закона срокове. Тъй като обявяването в несъстоятелност, като юридически факт, е едно бъдещо и несигурно събитие както за държавата, така и за вложителите, законът дава възможност за отказ от предвидената държавна защита, която с оглед финансовите възможности на държавата не може да бъде моментална, нито може да бъде пълна за всички лица.

Във връзка с направените доводи в мотивите на искането следва да се има предвид, че при действието на ЗДЗ държавата не става правоприемник на съответната търговска банка и не отговаря за нейните задължения към трети лица.

Със ЗДЗ се реализира преди всичко социалната функция на гържавата чрез създаване на права за гражданите и юридическите лица в качеството им на титуляри на влогове и сметки в търговски банки, които права не са конституционно регламентирани.

С § 1 от ЗИДЗДЗ се изменя чл. 5 от закона, като е предвидено гържавата да встъпи в правата на съответните лица към банките от момента на влизане в сила на решението на съда, с което банката се обявява в несъстоятелност.

С § 2 от ЗИДЗДЗ е изменен чл. 6 от закона относно началният момент, от който лицата могат да се разпореждат със средствата по новооткритите си сметки.

Твърди се, че с тези два параграфа от ЗИДЗДЗ се нарушава прокламираният в чл. 6, ал. 2 от Конституцията принцип на равенство на всички граждани пред закона.

Необосновано е да се твърди, че с поправките в закона се създават привилегии за определена категория граждани - вложители в търговски банки, за които БНБ е поускала откриване на производство по несъстоятелност преди влизане в сила на ЗИДЗДЗ. В чл. 6, ал. 2 от Конституцията изчерпателно са посочени социалните признаци за недопускане привилегии или ограничения на правата на гражданите, основани на раса, народност, произход, религия и т.н. Конституционния съд нееднократно е имал възможност да се произнесе, че прокламираният в чл. 6, ал. 2 конституционен принцип за равенство на всички граждани пред закона има

предвид посочените в тази норма социални признаци, които не могат да бъдат основание за неравно третиране. Спазването на принципа означава да не се създава неравенство на базата на посочените в чл. 6, ал. 2 социални признаци. Евентуално нарушение на конституционният принцип за равенство би имало, ако ЗИДЗДЗ предвиждаше например, че с държавна защита на влогове и сметки в търговските банки могат да се ползват само вложители - мъже, или вложители с висше образование, вложители - християни, народни представители и т.н. Такива привилегии или ограничения § 1 и § 2 от ЗИДЗДЗ не предвиждат.

Промяната на момента, от който държавата се суброгира в правата на лицата към банката, както и промяната на сроковете, след изтичането на които лицата могат да се разпореждат със средствата по новооткритите им сметки, с нищо не нарушава равенството на гражданите пред закона. Както преди влизане в сила на ЗИДЗДЗ, така и след този момент гражданите се ползват с еднаква степен на защитеност, представляваща гарантиране от държавата на сто процента от размера на средствата им по влогове и сметки в търговските банки, за които БНБ е поускала откриване на производство по несъстоятелност. Не е имало период от действието на ЗДЗ, в който гражданите - вложители да са били поставени под различен режим или да са третирани по различен начин, с изключение на предвидените ограничения в чл. 1, ал. 2 и § 6 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗДЗ, които обаче не са предмет на обсъждане по настоящото конституционно дело.

ЗИДЗДЗ няма обратно действие и не преурежда възникнали правоотношения преди влизането му в сила, т.е. измененията ще регулират правоотношения, свързани с държавната защита на влогове и сметки в търговски банки, за които БНБ ще поиска откриване на производство по несъстоятелност след влизането му в сила.

Във връзка с изложеното може да се направи извода, че § 1 и § 2 от ЗИДЗДЗ са съобразени с нормите и принципите на Конституцията и не ѝ противоречат. Да се твърди обратното, че въведените изменения и допълнения са противоконституционни, означава да се оспори възможността на Народното събрание, ръководейки се от принципите за целесъобразност и законна защита на обществения интерес, в рамките на своите конституционни правомощия да отменя, изменя и допълва законите в съответствие с променящите се обществени отношения.

Предвид гореизложеното становището ни е, че искането за обявяване противоконституционност на § 1 и § 2 от ЗИДЗДЗ следва да бъде отхвърлено, тъй като посочените разпоредби не накърняват и не са в противоречие с конституционни норми.

С оглед определението на Конституционния съд, с което е дадена възможност за уточняване и допълване на искането, Министерство на финансите ще изрази допълнително становище ако тази възможност бъде използвана

